

VAR REFERANSE 19/8512	DERES REFERANSE	DATO 27.04.2020
---------------------------------	------------------------	---------------------------

Tilsynsrapport

1. Sakens bakgrunn

Finanstilsynet viser til stedlig regnskapsførertilsyn avholdt med Dem [redacted] den 15. oktober 2019 og til brev av 11. mars 2020, hvor faktarapport etter tilsynet fulgte vedlagt. I brev datert 14. april 2020 har Finanstilsynet mottatt Deres kommentarer til den foreløpige tilsynsrapporten og til faktarapporten.

De er daglig leder og styreleder (enestyre) av regnskapsførerselskapet og eier i tillegg alle aksjene i selskapet. De er sammen med de to andre autoriserte regnskapsførerne også oppdragsansvarlig for regnskapsføreroppdrag. Det er seks ansatte i regnskapsførerselskapet som utgjør ca. 4,5 årsverk. Regnskapsførerselskapet hadde ca. 385 regnskapsføringsoppdrag på tilsynstidspunktet, med en omsetning i 2018 på ca. kr 2,9 mill.

Bakgrunnen for det stedlige tilsynet var at De og regnskapsførerselskapet ble innrapportert til Finanstilsynet etter kvalitetskontroller bransjeforeningen har avholdt med regnskapsføringsvirksomheten. De forhold som foranlediget innrapporteringen ble gjennomgått under tilsynet. Det fremkom at det i regnskapsførerselskapet var rettet opp i flere av de forholdene som var bakgrunnen for innrapporteringen samt at De under tilsynet kunne dokumentere at det ble arbeidet med å få på plass også de øvrige manglene som bransjeforeningen hadde tatt opp etter sine kontroller.

Formålet med Finanstilsynets stedlige tilsyn var å kontrollere om regnskapsførervirksomheten nå drives i samsvar med de kravene som stilles, herunder om oppdragene gjennomføres i samsvar med god regnskapsføringsskikk. Også etterlevelsen av regnskapsloven, bokføringsloven og annen relevant lovgivning kontrolleres. Regnskapsførere har en viktig oppgave knyttet til å hindre eller avdekke økonomisk kriminalitet. Tilsynet dekket derfor også regnskapsførers oppfyllelse av pliktene etter hvitvaskingslovgivningen.

Tilsynet omfattet også kontroll av om De har ivaretatt det ansvaret De har påtatt Dem som daglig leder og oppdragsansvarlig regnskapsfører i selskapet. Dette innebar en kontroll av at selskapets organisering, rutineopplegg og intern kontroll er i samsvar med regnskapsførerlovgivningen, herunder god regnskapsføringsskikk.

Dersom regnskapsførerselskaper gjør en forsvarlig vurdering av de ulike risikoene i virksomheten og følger opp disse, vil det bidra til å sikre en hensiktsmessig og betryggende virksomhet. Finanstilsynet kontrollerer derfor om det er gjort en risikovurdering som er tilpasset virksomheten,

at risikoene er håndtert på en forsvarlig måte og at rapportering har skjedd, jf. forskrift om risikostyring og internkontroll.

2. Finanstilsynets stedlige tilsyn

I faktarapporten etter tilsynet som ble oversendt som vedlegg til brev av 11. mars 2020, beskrives selskapets organisering, rutiner, interne kontroller og Finanstilsynets kontroll av enkeltoppdrag. Kravene i regnskapsførerloven, regnskapsførers forskriften (av 8. februar 1999 nr. 196) og annen relevant lovgivning ligger til grunn for kontrollene. Den rettslige standarden «*god regnskapsføringsskikk*» i regnskapsførerloven § 2 andre ledd, utfylles av standarden GRFS, som er utarbeidet av Regnskap Norge, Den norske Revisorforening og Økonomiforbundet.

2.1 Forhold i regnskapsførerselskapet

Det stedlige tilsynet avdekket feil og mangler i regnskapsførerselskapet.

2.1.1 Mangelfull etterlevelse av kravene i hvitvaskingsregelverket (faktarapporten pkt. 2.14 og 3.2)

Regnskapsførerselskapet hadde på tilsynstidspunktet ikke etablert rutiner som oppfylte kravene i ny hvitvaskingslov, gjeldende fra 15. oktober 2018. De rutinene som var utarbeidet, var utarbeidet etter de krav som fulgte av den tidligere hvitvaskingsloven av 6. mars 2009, men rutinen oppfylte heller ikke alle kravene som ble oppstilt i § 23 i denne loven.

Det fremgår av rutinen at regnskapsførerselskapet skal gjennomføre både identifikasjonskontroll og foreta en dokumentert risikobasert kundeavurdering. Rutinen ble imidlertid ikke etterlevd på en systematisk måte. For to av de tre oppdragene som ble kontrollert under tilsynet var det ikke gjennomført identifikasjonskontroll, og det var ikke gjennomført risikoklassifisering for noen av de kontrollerte oppdragene.

Det ble fremlagt bekreftelser fra flere av de ansatte på at selskapets rutine på hvitvaskingsområdet var lest og forstått. Utover dette ble det ikke fremlagt noen dokumentasjon under tilsynet som dokumenterte at det var utarbeidet opplæringsprogram vedrørende hvitvasking inklusive eksempler på hvilke transaksjoner det skal reageres på.

Regnskapsførere har en viktig rolle når det gjelder å avdekke eventuelle forsøk på hvitvasking. At regnskapsførerselskapet har ajourførte hvitvaskingsrutiner, gjør en virksomhetsinnrettet risikovurdering av egen virksomhet og gjennomfører risikobaserte kundetiltak av kunder, herunder identifikasjonskontroll, er viktig for å kunne fange opp eventuelle situasjoner som utløser plikter for regnskapsførerselskapet etter hvitvaskingsloven. Det er Deres ansvar som daglig leder å se til at det blir utarbeidet forsvarlige oppdaterte hvitvaskingsrutiner i regnskapsførerselskapet og at reglene følges i den daglige driften. Finanstilsynet ser alvorlig på de manglene som ble avdekket under tilsynet på dette området. Finanstilsynet har for øvrig merket seg at De i etterkant av det stedlige tilsynet, den 1. november 2019, oversendte oppdaterte rutiner etter hvitvaskingsregelverket.

De bekrefter i tilsvaret at de oppdaterte rutinene nå etterleves, og at De har foretatt en gjennomgang av Finanstilsynets rundskriv 15/2019 «*Veiledning om regnskapsføreres og regnskapsførerselskapers etterlevelse av hvitvaskingsregelverket*», publisert 23. desember 2019. De opplyser om at veiledningen ikke er gjennomgått med alle ansatte ennå på grunn av årsoppgjørsarbeidet, men at dette vil bli gjort på et planlagt kontormøte/seminar i juni 2020, og at

eventuelle justeringer i regnskapsførerselskapets rutiner vil bli gjort etter dette møtet. Finanstilsynet legger til grunn at alle ansatte i regnskapsførerselskapet får den nødvendige gjennomgangen av de oppdaterte hvitvaskingsrutinene så snart som mulig.

2.1.2 Dokumentasjon av medgått tid (faktarapporten pkt. 2.12)

Bokføringspliktige som utfører tjenester hvor vederlaget er basert på tidsforbruk, skal for hver eier og ansatt dokumentere utførte timer. Timene skal spesifiseres per dag fordelt på intern tid og på de enkelte kunder eller oppdrag, jf. bokføringsforskriften § 5-14 første ledd.

De bekreftet under tilsynet at de ansatte i regnskapsførerselskapet ikke registrerer interntid, mens all tid som benyttes til å utføre regnskapsføringsarbeidet for oppdragsgiverne blir registrert. Manglende registrering av interntid er en overtredelse av bokføringsforskriften § 5-14 første ledd.

I tilsvaret opplyser De om at det nå er innført en kode for registrering av interntid [REDACTED] og at De etter sommeren vil installere et nytt kontorsystem som også håndterer timeregistrering.

Finanstilsynet legger til grunn at regnskapsførerselskapet til enhver tid sørger for at både ekstern- og interntid blir registrert for alle ansatte i samsvar med bokføringsforskriftens krav.

2.2 Finanstilsynets stikkprøvekontroll av enkeltoppdrag

Finanstilsynet kontrollerte tre oppdrag under tilsynet, ett oppdrag som hver av de autoriserte var ansvarlig for. Kontrollen baserte seg i det alt vesentlige på oppdragsdokumentasjonen som var utarbeidet for 2018.

2.2.1 Overordnet intern kontroll på oppdragsnivå (faktarapporten pkt. 3.1.1 og 3.2)

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 7.1, krav til overordnet intern kontroll på oppdragsnivå, at oppdragsansvarlig regnskapsfører, eller annen autorisert regnskapsfører, minst en gang årlig skal kontrollere at følgende er gjort for hver oppdragsgiver:

- at oppdragsavtalen er à jour
- at fullmakter er skriftlig dokumentert og à jour
- at oversikt over mottak og utlevering av oppdragsgivers regnskapsmateriale er à jour
- at vurdering av oppdragsgivers interne rutiner er gjennomført og dokumentert
- at avstemminger utføres og dokumenteres tilfredsstillende
- at handlinger i forbindelse med årsoppgjør er gjennomført, jf. GRFS pkt. 5.9.4
- at rapportering gjennomføres i henhold til oppdragsavtalen og krav gitt i eller i medhold av lov
- at fremdriftsoversikt er à jour
- at oppdragsdokumentasjon er à jour

Slike kontroller er nødvendig risikoreduserende tiltak for å sikre at regnskapsføreroppdraget faktisk er gjennomført i samsvar med de krav som er fastsatt, og for å avdekke eventuelle avvik. Kravet om å foreta en overordnet og dokumentert intern kontroll på oppdragsnivå gjelder uavhengig av om det benyttes medarbeidere på oppdraget eller ikke. Det er den oppdragsansvarlige sitt ansvar å påse at dette faktisk blir gjort.

Det fremkom under tilsynet at regnskapsførerselskapet ikke har innført rutine som sikrer at overordnet intern kontroll på oppdragsnivå blir utført minst årlig og dokumentert. Dette ble også bekreftet av Dem. Regnskap Norge påpekte også den samme mangelen etter sine kvalitetskontroller. Finanstilsynets gjennomgang av tre enkeltoppdrag viste at det fortsatt ikke var gjennomført en slik kontroll for noen av oppdragene.

Finanstilsynet ser alvorlig på at det under tilsynet ikke kunne dokumenteres at en slik gjennomgang var foretatt, ikke minst fordi dette også var tatt opp av Regnskap Norge etter deres kontroller. Finanstilsynet har imidlertid registrert at manglende kontrollrutiner var tatt opp i risikostyringsdokumentet som var utarbeidet i juli 2019, og at det i dette dokumentet var lagt vekt på at rutiner som ivaretok kravene måtte iverksettes. De bekreftet også under tilsynet at dette var et fokusområde, og at det var igangsatt et arbeid for å rette opp i mangelen.

I tilsvaret bekrefter De at overordnet intern kontroll på oppdragsnivå er gjennomført i vinter og dokumentert i et eget skjema, og at dette skjemaet ble tatt i bruk fra 1. november 2019. Det fremgår også av redegjørelsen at det er utarbeidet en felles rutinebeskrivelse for kvalitetskontroll datert 30. mars 2020, som dekker både overordnet intern kontroll på oppdragsnivå og kvalitetskontroll av medarbeideres oppdragsutførelse.

Finanstilsynet legger til grunn at rutiner som ivaretar kravene til overordnet intern kontroll på oppdragsnivå etterleves, og at slik kontroll dokumenteres ved at det utarbeidede kontrollskjema benyttes for alle regnskapsføringsoppdrag.

2.2.2 Kvalitetskontroll av medarbeideres oppdragsutførelse (*faktarapporten pkt. 3.1.7 og 3.2*)

Regnskapspliktige som setter bort sitt regnskap til autoriserte regnskapsførere skal kunne ha tillit til at oppdraget blir utført i samsvar med god regnskapsføringsskikk, og at regnskap og rapporter har god fagmessig kvalitet. Dette innebærer at den autoriserte regnskapsføreren som er ansvarlig for oppdraget, må påse at medarbeiderne utfører arbeidet i samsvar med regnskapsførerloven og annen relevant lovgivning. Slik kvalitetskontroll kan gjennomføres av annen autorisert regnskapsfører, men den oppdragsansvarlige regnskapsføreren må forsikre seg om at kontrollen skjer på en forsvarlig måte, og er uansett fullt ut ansvarlig for at oppdraget utføres i samsvar med lovkravene. Dersom den oppdragsansvarlige regnskapsføreren ikke kvalitetssikrer arbeidet som utføres av ikke-autoriserte medarbeidere, eller ikke får en annen autorisert regnskapsfører til å påse at arbeidet holder tilstrekkelig kvalitet, vil forholdet i praksis innebære en overtredelse av regnskapsførerloven § 1, som fastslår at det bare er autoriserte regnskapsførere som kan føre regnskap for andre i næring.

Kravet til kvalitetskontroll følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS punkt 7.2. Feil og mangler som avdekkes ved kvalitetskontroll skal korrigeres så snart som mulig, jf. GRFS pkt. 7.3. Gjennomført kvalitetskontroll skal dokumenteres som del av oppdragsdokumentasjonen, jf. GRFS pkt. 7.4.

Kvalitetskontroll av medarbeideres oppdragsutførelse skal minst omfatte:

- Oppdragsutførelse, herunder gjennomført fakturering, lønnsregistrering, bokføring, avstemming, årsoppgjør mv.
- Rapportering, herunder gjennomført pliktig regnskapsrapportering og rapportering til oppdragsgiver.

De opplyste under tilsynet at det ikke forelå skriftlige rutiner for kvalitetskontroll av arbeid utført av medarbeidere uten autorisasjon, men at det gjennomføres kontroller i forbindelse med årsavslutningen for alle oppdragsgiverne. Gjennomgangen ble til en viss grad dokumentert på de sjekklisterne som regnskapsførerselskapet benyttet ved årsavslutningen for oppdragsgiverne, noe som det ble fremlagt dokumentasjon for under tilsynet.

Finanstilsynet finner at de rutineene som på tilsynstidspunktet var i regnskapsførerselskapet på dette området ikke oppfyller de krav som stilles i GRFS pkt. 7.2 - 7.4. Det må klarere fremgå hva som skal kontrolleres, når kontrollen er gjort og hvordan oppfølgingen etter utført kontroll har vært, herunder at feil og mangler som blir avdekket ved kvalitetskontrollen blir rettet opp. Finanstilsynet tar til etterretning det De opplyste under tilsynet om at det er de autoriserte regnskapsførerne i selskapet som utfører det alt vesentligste av arbeidet i tilknytning til avstemming og årsavslutningen for oppdragsgiverne, men påpeker at når medarbeidere uten autorisasjon utfører større deler av den løpende regnskapsføringen skal det foreligge dokumentasjon på at dette er kontrollert.

I tilsvaret bekrefter De at det er utarbeidet rutine for kvalitetskontroll av medarbeideres oppdragsutførelse, jf. punkt 2.2.1 ovenfor, og at det er tatt i bruk et eget skjema «*Kvalitetskontroll - planlegging og gjennomføring*» for å dokumentere denne kontrollen.

Finanstilsynet legger til grunn at den utarbeidede rutinen etterleves, og at slik kvalitetskontroll dokumenteres ved at kontrollskjemaet benyttes for alle regnskapsføringsoppdrag der medarbeider uten autorisasjon som regnskapsfører forestår hele eller deler av regnskapsføringsarbeidet. Finanstilsynet tar også til etterretning regnskapsførerselskapets opplysning om at det er laget et opplegg for å kvalitetskontrollere det arbeidet de autoriserte regnskapsførerne selv utfører.

2.2.3 Oppdragsavtaler (*faktarapporten pkt. 3.1.2 og 3.2*)

Det følger av regnskapsførerloven § 3 første ledd, jf. GRFS pkt. 3.1 at det skal opprettes skriftlig oppdragsavtale med alle oppdragsgiverne. Oppdragsavtalen skal angi hvilke regnskapsfunksjoner regnskapsførerselskapet skal utføre for oppdragsgiver og regnskapsførerselskapet skal løpende påse at avtalen er dekkende, jf. GRFS pkt. 3.2 og 3.4.

De opplyste under tilsynet om at det er inngått oppdragsavtaler med bortimot samtlige oppdragsgivere, men at det kunne være enkelte avtaler som ikke var returnert i undertegnet stand. For de til sammen seks oppdragsavtalene Finanstilsynet kontrollerte under tilsynet forelå det underskrevne oppdragsavtaler med fire oppdragsgivere, en avtale var sendt ut, men ikke mottatt i retur i underskrevet stand, mens det for ett av oppdragene ikke kunne fremlegges oppdragsavtale.

De opplyste under tilsynet om det var igangsatt et arbeid med å inngå nye og oppdaterte oppdragsavtaler med alle oppdragsgiverne, herunder at databehandleravtaler ville bli inngått og vedlagt oppdragsavtalene. Dokumentasjon på dette kunne fremlegges under tilsynet. De bekreftet at det var innhentet nye og oppdaterte oppdragsavtaler for ca. halvparten av oppdragsgiverne på tilsynstidspunktet og at det innen årets utgang ville foreligge oppdaterte oppdragsavtaler med samtlige oppdragsgivere.

Finanstilsynet legger til grunn den informasjonen som ble gitt under tilsynet om at det i løpet av kort tid ville foreligge oppdaterte og underskrevne oppdragsavtaler med samtlige oppdragsgivere, men minner om at det til enhver tid skal foreligge oppdaterte oppdragsavtaler med oppdragsgiverne.

2.2.4 Gjennomgang av oppdragsgivers interne rutiner (faktarapporten pkt. 3.1.4 og 3.2)

Det følger av regnskapsførerloven § 2 andre ledd, jf. GRFS pkt. 5.2, at regnskapsfører skal vurdere de av oppdragsgivers interne rutiner som er vesentlige for forsvarlig oppdragsutførelse i samsvar med oppdragsavtale og krav gitt i eller i medhold av lov. Vurderingen skal dokumenteres som en del av oppdragsdokumentasjonen.

De opplyste om at regnskapsførervirksomheten ikke har hatt noe fast opplegg/rutiner for gjennomgang av oppdragsgivers interne rutiner, men at det i løpet av høsten har vært arbeidet med å få dette på plass og at dette skulle være gjort for alle oppdragene per 31.12. Gjennomgang av enkeltoppdrag viste også at dette var gjort for ett av de kontrollerte oppdragene, men ikke for de to andre.

Finanstilsynet ser det som kritikkverdig at det ikke har vært foretatt en slik gjennomgang som kreves etter GRFS pkt. 5.2 før høsten 2019, men konstaterer at en slik gjennomgang nå er gjennomført for en del av oppdragsgiverne. De bekreftet også at det nå er fast rutine for at en slik gjennomgang foretas for samtlige nye oppdragsgivere regnskapsførerselskapet påtar seg. Det ble også fremvist eksempel på dette under tilsynet.

3. Finanstilsynets konklusjon

Det stedlige tilsynet viste at det var enkelte forhold i regnskapsførerselskapet som på tilsynstidspunktet fortsatt ikke var rettet opp etter de kontrollene Regnskap Norge gjennomførte med Dem og den regnskapsføringsvirksomheten De driver [REDACTED]. Finanstilsynet anser manglende utarbeidelse av rutiner som oppfyller kravene i det nye hvitvaskingsregelverket og mangelfull etterfølgelse av dette samt manglende dokumenterte rutiner for overordnet intern kontroll på oppdragsnivå som de alvorligste manglene. Det vises også til andre punkter som er tatt opp ovenfor hvor det også er avdekket mangler. Finanstilsynet har imidlertid merket seg at De på det tidspunktet Finanstilsynets kontroll ble gjennomført allerede hadde satt i verk flere tiltak i selskapet for å rette opp i de feil og mangler som Regnskap Norges kontroller avdekket. Dette understøttes også av den risikovurderingen som ble gjort i juli 2019, hvor det er erkjent at det har vært mangler på disse områdene, men at manglene ville bli utbedret i løpet av kort tid.

Deres tilsvaret datert 14. april 2020 dokumenterer også at De langt på vei har utbedret manglene, herunder at oppdaterte hvitvaskingsrutiner og rutiner for både overordnet intern kontroll på oppdragsnivå og kvalitetskontroll av medarbeideres oppdragsutførelse har kommet på plass. Finanstilsynet finner derfor å legge til grunn at regnskapsføringsvirksomheten i det videre vil bli drevet i samsvar med de krav som stilles etter regnskapsførerloven, herunder god regnskapsføringsskikk.

For Finanstilsynet

Bernt Jan Aaland
senior tilsynsrådgiver

Morten Carlsen
konsulent

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.